

Bērnu attīstības posmu raksturīgākās prasmes un to veicināšana.

Bērna vecums 18 mēneši

kustības	staigāšana ar prasmi pietuities, palēkties, uzrāpties, iet atmuguriski
sīkā motorika	būvē torni no 3-4 klucīšiem, švīkā līnijas, pēc parauga zīmē apļus, līnijas
valoda un dzirde	saprot sadzīviskas instrukcijas, vēro un parāda attēlus ar priekšmetiem, dzīvniekiem, pieaug vārdu skaits ar konkrētu nozīmi, bērna runa ģimenē saprotama, nosaka skaņas avotu virs sevis
sociālās prasmes, izpratne	ir interese par sadzīves darbiem, tos atdarina, labprāt sadarbojas ar pieaugušo
emocionālās prasmes	mierina, skumst, ja nerasniedz vēlamo, dusmas, parādās greisirdība, apmulsums, kauna sajūtas, lepnums
patstāvības prasmes	ēd patstāvīgi, ir kontrolēta kumosa nokošana, pareizi satver karoti, dzer no salmiņa, atšķir ēdamo no neēdamā, var novilkt apģērbu, apavus, izrāda vajadzību nokārtoties

Bērna prasmju attīstības veicināšana:

1. Dodiet bērnam dažādu, garšas, smaržas un blīvuma ēdienus.
2. Piedāvājiet krūzīti.
3. Izrādiet savu pieķeršanos bērnam un veiciniet arī bērnu to darīt.
4. Radiet bērnam drošu vidi.
5. Veiciniet bērna vēlmi izpētīt un ļaujiet brīvu kustību aktivitāti, ievērojot drošību un nosakot konsekventus ierobežojumus – tas radīs drošības sajūtu.
6. Māciet tīrīt zobus un tualetes iemaņas.
7. Veiciniet bērna paša, nevis pieaugušā ierosinātas rotaļas.
8. Piedāvājiet atbilstošas rotaļlietas (patīk klucīši, bumbas, stumjamas-velkamas, piramīdu rotaļlietas, apģērbu lelles, katliņi, panniņas, bilžu grāmatas, telefoni, muzikālas rotaļlietas, transportējoši priekšmeti utt.)

Bērna vecums 24 mēneši (2 gadi)

kustības	labi skrien, sper bumbu, nostājas uz vienas kājas, nezaudējot līdzsvaru
sīkā motorika, redze	būvē torni no 6-7 klucīšiem, kvalitatīvs tvēriens, zīmē aplūš, spirāles, labprāt darbojas ar trafaretiem
valoda un dzirde	grib sarunāties, lieto frāzes, runa saprotama ģimenē, lokalizē skaņu virs sevis, var atkārtot ausī iečukstētus vārdus, parādīt ķermeņa daļas, saprātīgi paklausīt un atnest mazas lietiņas, aizvērt durvis
sociālās prasmes, izpratne	uzvedība kļūst arī negatīva, vēlas sadarboties ar pieaugušo, rotaļāties
emocionālās prasmes	plašāka emociju gamma, parādās līdzjūtības (empātijas) spējas, emocionāli reaģē uz citu pārdzīvojumiem
patstāvības prasmes	prot patstāvīgi paēst un padzerties, nomazgāt un noslaucīt rokas, noģērbties, uzvilkt dažus apģērbu gabalus, prot nokārtoties

Bērna prasmju attīstības veicināšana :

1. Spēlējās blakus, kaut arī patīk, ja apkārt ir bērni.
2. Ir ļoti īss uzmanības spīdis.
3. Atdarina vecākus viņu mājas gaitās – iesaistiet.
4. Patīk šūpoties, strādāt ar āmuru, papīru, lieliem zīmuļiem.
5. Ir vajadzība pēc vienaudžu sabiedrības, kaut arī vēl uzrāda nenobriedumu un nespēju dalīties un ievērot rindu.
6. Šajā vecumā novēro apetītes pasliktināšanos.
7. Ir jāsāk tualetes apmācība.
8. Bērnam maltītes būtu jāēd kopā ar pārējo ģimeni.
9. Lasiet bērnam grāmatas.

Bērna vecums 3-4 gadi

kustības	Prot nostāvēt un lēkt uz vienas kājas. Labi rāpjas. Uzkāpj/nokāpj pa trepēm pārmaiņus solī. Skrien. Brauc ar trīsriteni, minot pedāļus. Noliecas un paceļ kaut ko nepakrītot
sīkā motorika, redze	pareizs satvēriens, prot griezt ar šķērēm, zīmēt aplus, spirāles, līnijas, izpilda griešanas, slaucīšanas kustības, prot vērt krelles, pogāt pogas Uzzīmē apli, vertikālu un horizontālu līniju ar krītiņu vai zīmuli. Šķir lapas grāmatā. Uzceļ torni no vismaz 6 klucīšiem
valoda un dzirde	runā 4 vai 5 vārdu teikumus, skaita dzejojīti, ievērojot runas ritmu un plūdumu, runa skaidra un precīza, saprotama ārpus ģimenes. Saprot lielāko daļu no sacītā. Atpazīst un var nosaukt lielāko daļu no priekšmetiem savā tuvākajā apkārtnē. Var pateikt, kā viņu sauc un cik viņam gadu.. Lieto vārdus: es, tu, mēs.
sociālās prasmes, izpratne	zina savu vārdu, spēlē lomu spēles, ievēro noteikumus, atšķir dzimumus. Atdarina pieaugušos un rotaļu biedrus. Izrāda patiku pret atzīstamiem rotaļu biedriem. Spēlē spēj sagaidīt savu kārtu.
emocionālās prasmes	plaša emociju gamma, izrāda mīlestību, pašēlo, atšķir īstenību no izlikšanās, pauž dusmas vārdos, nolieguma gadījumā dusmojas Brīvi pauž pieķeršanos spēj paust dažādas emocijas. No 3 gadu vecuma spēj uz īsu laiku būt šķirts no vecākiem
patstāvības prasmes	ēd patstāvīgi, izmanto karoti, dakšiņu, prot ģērbties, atpogāt pogas, atvērt rāvējslēdzēju, izmantot kabatas lakatiņu, atšņorēt un novilkt apavus, darboties ar ūdens krānu, nokārtojas
uztvere un domāšana	Pazīst vismaz 3 krāsas. Var sašķirot 3 ģeometriskas formas. Var salikt attēlu no 3-4 gabaliem. Var parādīt attēlam atbilstošu priekšmetu telpā.

Bērna prasmju attīstības veicināšana :

1. Negaidiet no bērna vairāk, nekā viņš spēj veikt.
2. Iesaka bērnam pirmo zobārsta - zobu higiēnista apmeklējumu.
3. Atcerieties, ka negatīvisms un rutīnas uzvedība ir normāla.
4. Nodrošiniet ar mīlestības, nevis dusmu motivētu konsekvētu disciplinēšanu.
5. Kontrolējiet bērna "dusmu lēkmes".
6. Sāciet mācīt, kā jāuzvedas uz ielas, veikalā.
7. Lasiet bērnam vienkāršas grāmatas.
8. Uzdodiet vienkāršus mājas darbus – galda noslaucīšanu, ēdamrīku uzlikšanu u.c.
9. Ņemiet dalību bērna atmiņas, vizuālās atšķiršanas un valodas iemaņu attīstīšanā.
10. Veciniet spēlēs: vienkāršas spēles ar citiem bērniem, stāstu stāstīšanas un sapošanas spēles, kostīmu un dramatiskās spēles, spēles "mājas", transporta rotaļlietas, krāsošanu, griešanu, braukšanu ar trīsriteni.

Bērna vecums 5 - 6 gadi

kustības	Lec uz vienas kājas. Lec ar abām kājām uz priekšu. Šūpojas šūpolēs, rāpjas. Var nostāvēt uz vienas kājas vismaz 10 sekundes.
sīkā motorika, redze	Pēc parauga uzzīmē trīsstūri un citas ģeometriskas figūras. Var uzzīmēt cilvēku. Spēj uzzīmēt dažus drukātos burtus. Spēj patstāvīgi apģērbties un noģērbties. Ēd, lietojot karoti, dakšiņu un reizēm arī nazi. Ir apguvis tualetes lietošanas iemaņas.
valoda un dzirde	Spēj atstāstīt daļu no stāsta. Spēj pateikt teikumu, kas sastāv vairāk nekā no 5 vārdiem. Lieto nākotnes formu. Prot pastāstīt par savu ģimeni. Prot pastāstīt sižetisku stāstu. Lieto darbības vārdus nākotnes formā atbilstoši situācijai.
uztvere un domāšana	Prot skaitīt līdz 5. Prot pareizi nosaukt vismaz 4 krāsas. Izprot jēdzienus: lielāks, mazāks vairāk, mazāk. Ir izpratne par ikdienišķām lietām (nauda, ēdiens, sadzīvē lietojamās ierīces).
sociālā attīstība	Grib iepriecināt draugus. Grib līdzināties draugiem (būt tāds kā viņi). Patīk dziedāt, dejot un tēlot. Izrāda lielāku patstāvību (piem., izlemj kādas drēbes uzģērbt).
emocionālā attīstība	Spēj atšķirt realitāti no fantāzijas. Rīkojas un darbojas atbilstoši situācijai.

Bērna prasmju attīstības veicināšana - veiciet piemērotu rotaļu stimulāciju:

1. Demonstrē lielo kustību aktivitāti – patīk lēkt ar virvi, lecamauklu, rāpties pa vingrošanas sienu u.c.
2. Grib spēlēties ar bērniem un iesaistās pasākumos.
3. Spēlē vienkāršas burtu, skaitļu, formu, bilžu spēles.
4. Patīk braukt ar vieglajām un smagajām mašīnām.
5. Patīk, ja lasa priekšā.
6. Patīk fantāzijas spēles.

Mūsdienīga izpratne par bērna izglītību ietver šādus pieņēmumus:

akcents tiek likts nevis uz to, ko bērns nevar mācību procesā, bet gan uz viņa individuālo potenci izpēti:

kā tieši viņš var vislabāk iemācīties, kādi ir viņa individuālie resursi (bērnam ar vienādām medicīniskajām diagnozēm tie var būt atšķirīgi: vienam, piemēram, ir izteikts vērtīgums uztveres procesos, citam nē; viens spēj darboties ilgstoši, pacietīgi, otrs nē);

mācīšanās process ir prioritārs, salīdzinot ar rezultāta sasniegšanas termiņiem un kvalitāti („process”, nevis „progress”):

svaīgāk ir, lai jebkurš bērns neapstātos mācīšanās procesā tāpēc, ka radušās grūtības vai arī viņa reālais potenci līmenis neatbilst programmas vai standartu prasībām;

izpratne par to, ka veiksmīgāk bērns var iekļauties mācību procesā, ja **sadarbojas visi pieaugušie**, kuriem var būt kāda loma pedagoģiskajā procesā, turklāt katram skaidri iezīmējot, kas tieši no viņa ir atkarīgs bērna liktenī.

Bērnu aprūpes un audzināšanas mērķi

- mācīt rūpēties par sevi un veikt vienkāršus darbiņus,
- mācīt ievērot noteikumus,
- mācīt izpaust citiem savas vajadzības,
- mācīt ikdienā nepieciešamas prasmes.

Aprūpi un audzināšanu kavē:

- Bērna atraidīšana un kaunināšana,
- Jebkāda vardarbīga rīcība,
- Uzdevumi, kādus bērns vēl nav gatavs vai spējīgs veikt,
- Nepastāvīgums un nekonkrētība prasībās un noteikumos,
- Apgalvojumi, ka bērns ir slikts.

Aprūpi un audzināšanu veicina:

- Mīlestības un cieņas izrādīšana,
- Vecumam un attīstībai atbilstošas prasības,
- Nemainīgi un konkrēti noteikumi,
- Palīdzēšana iemācīties sevi kontrolēt,
- Neskopošanās ar atzinību,
- Piemērotos gadījumos bērna iesaistīšana lēmuma pieņemšanā

Izmantotie materiāli:

1. Vadlīnijas bērnu un pusaudžu attīstības izvērtēšanai. Metodiskos ieteikumus sagatavoja Valsts izglītības satura centra Speciālās izglītības nodaļa. 2013.gads
2. Vadlīnijas bērnu agrīnai funkcionēšanas novērtēšanai. M.Taube un darba grupa: Iveta Alaine, Dace Bērtule, Lolita Cibule, Anda Greitāne, Lilija Harja u.c. KV 4-2011
3. Bērnu personības attīstība pirmskolas un sākumskolas vecumposmos. Biežāk sastopamā aktuālā problemātika bērnu attīstībā. Andželika Kāle Radošais psiholoģijas centrs „Ģimenei” – prezentācija
4. Mācību materiāls BĒRNU APRŪPES MĀSAS PAMATSPECIALITĀTE Antra Sakne, Ilze Viņķele u.c. Latvijas Universitāte, Nacionālais apgāds 2009
5. Pediatrija- bērna aprūpe. Antra Sakne, Ekonomikas doktore, LU MF docente 16.03.2009. lekcijas materiāli.
6. Medicīniskās aprūpes rokasgrāmata. Jumava 2001
7. Rokasgrāmata pediatriiskajā aprūpē. Medicīnas profesionālās izglītības centrs. Mācību līdzeklis. 1998

Materiālus apkopojā OSP II Ābelīte medmāsa I.Priede.